

Martin Luther

Eenige der voornaemste Geestelycke Lieden : Zoo als in de Nederlantsche Gereformeerde Kercken op eenige der Feest-dagen gesongen werden : Hier is op gevoegt dat Gulden A/ B/ C : Zeer bequaem om achter by de Testamenten en Psalm-Boeken in 18. Als mede gedrukt om in 12. te binden

Embden: by Henr. Meybohm, 1732

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1677718943>

Druck Freier Zugang

4267

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn1677718943/phys_0001

DFG

Fm - 4267.

Ex
Bibliotheca
Academice
Rostochiensis

13
Eenige der voornaemste
GEESTELYCKE
LIEDEN,
D O O R
D. M. LUTHER.

Zoo als in de Nederlant-
sche Gereformeerde Kercken
op eenige der Feest-dagen ge-
sungen werden. Hier is by ge-
boegt dat Gulden A/B/C.

Zeer bequaem om achter by de
Testamenten en Psalm-Boe-
ken in 18. Als mede gedrukt
om in 12. te binden.

Gedrukt te EMBDEN, by HENR.
MEYBOHM. 1734.

Handwritten note:
Rostock
1734

Pag. 2. D. M. Luther.

Eenige der voor-
naamste

GEESTELYCKE
LIEDEN,

Door

D. M. LUTHER.

Soo als die in de Ne-
derlantsehe Gereformeerde Ker-
ken (alhier tot Embden) op
eenige der Feest-dagen gesongen
worden.

Op H. Nachmaels - Daghe
Dat Agnus Dei.

Lam Godes on-
schuldigh
An stamme des
Waptes ge-
sachtet /
Althijt gebonden
duldigh /

Hoe wel du werdest verachtet /
Alle sonden hebstu gedragen /
Dus moesten wy vertsagen :
Erbarin op onser / o Jesu.

• Lam

Geestelijcke Liedten. 3

○ Lam Godes &c. Erbarm
dy onser / o! Jesu.

○ Lam Godes &c. Gif ons
dijnen vrede / o! Jesu.

Op Christ-dagen.

Een Engel-Liedt, op de
Wynachten.

Van Hemel hoogh daer hoorne
ick heer / Ick brengh juy
goede nye meer / der goede meer
brengh ick soo mild / daer van ick
sing'a und seggen wild.

Juy is een kindelijn huyd ge
boorn / Van eener Jonck Vrouw
uptverhoorn / Een kindelijn soo
saert en sijn / Dat sal ons vzeugd
en wonne zyn.

Het is de **HEER** Christ onse
Godt / Die juy helpt upt aller
noodt / Hy wil juy heplandt sels
ber zyn / Van alle Sonden maes
ken reyn.

Hy brengh ons alle Saligheyt /
Die **GOTT** de Vader heeft be
sepdt / dat Hy met hem in 't He
mel

4 D. M. Luther.

mel - rijck / Suln leven nu end
eeuwighck.

Soo merket nu dat teecken
recht / De Kribbe / Windelijn soo
flecht / Daer vindet gij dat kindt
gelecht / Dat alle Wer'lt erholt
en drecht.

Des laet ons alle blyghk zyn /
Und met den Herderen gaen hen
in / Te sien wat ons Godt heeft
bescheert / End' met sijn lieven
Soon ver-eert.

Merckt op myn hert und siet
daer in / Wie leit daer in het
Kribbelijn / wie is dat ichone kin-
delijn / Het is dat lieve Jesulijn.

Wees welle-kom du Edele-
gast / De Sondaers niet ver-
smadet haest Und komst in elendt
heer tot my / Woe sal ick immer
dancken dy

Och Heer du Schepper aller
dingh / Hoe bistu worden soo ge-
ringh / Dat du daer ligst op
dooren gras / Daer van een
Kuntt undt Ezel as.

Und waer de wereldt veelmael
soo blypt / Van Edelen-sien und
Guldt

Geestelijke Lieden. 7

Soldt bereept / Zoo waer-se dy
doch veel te klein / Tot zyn een
enge Wiegelein.

De Sammet und de Sijde dñn/
Dat is grof hoop und windelijn/
Daer op du Koningh / soo groot
undt rijck / Verpraest als waer't
dñn Hemelrijck.

Dat heeft alsoo gevallen dy /
Te waerhept aen te toonen my/
Hoe aller Werlde macht eer und
goed. Dooz dy niets gelt / niet
helpt noch doet.

Och myn herts lieve Jesulijn/
Maek dy een repn weeck bedo-
delijn / te rusten in mijns herten
Schijn / Dat ick nimmer verges
te dñn.

Daer van ick althijt vrolijck zy/
Te singen springen summer vry/
Dat rechte Susinanna schoon /
Met herten lust en soete thoon.

Lof eer zy Godt in hogsten
Chroon / die ons schenckt synen
Eenigen Soon / Des freumen
sig der Engelen Schaer / Und
singen ons een Nieuwe- Jaer.

Een Gesangh, van der Geboorte
te Christi, die men op Wy-
nachten singet.

Een Kindelijn soo lovelijck /
Is ons gebooren hupden
Van eyner Jonkvrou supberlijck /
Tot troost ons arme hupden /
Was ons dat Kindelijn niet ghe-
boorn / Soo waren wy altemael
verloorn / Dat heyl is onser alle;
Ep du soete Jesu Christ /
Dat du Mensch gebooren bist /
Behoed' ons voor de Helle.

Die tijdt is nu gants vreugdē-
rijck / Te looven Godes Name /
Dat Christus van den Hemel-
rijck / Op Erden is gekomen /
Het is een groote ootmoedigheid /
Die Godt de Vader by ons deyt /
Een knecht is hy geworden /
Sonder de sonden ons gelijk /
Daer door wy werdē eewig rijck /
Draecht onse sonde bozden.

Wel dien van sulck gelooven is /
Met gantscher herten trouwet /
Dien wert de Salighept gewis /
Wel dien die daer op bouwet / dat

CDI-

Geestelijcke Lieden. 7

Christus heeft genoeg gedaen/
Dooz ons / daerom is hy upt-ge-
gaen / Van Godt den eeuwigen
Vader / O wonder ober wor der
daet / Christus draegt onse misse-
daet / Und stillt onsen Vader.

Dus danckt hem alle Christen-
heyt / Dooz sulche groote goede
End' bidden sijn barmhertigheit /
Dat hy ons doozt behorde / Dooz
valsche leer en bosen waen / Daer
in wy lange hebben gestaan / Hy
wil ons dat vergeben / Godt Va-
der Zoon und Hepligen Geest /
Wy bidden van die aldermeest /
Laet ons in vreden leven.

Een Loffzangh, van de
Geboorte Christi.

Gelobet zijst du Jesu Christ
Dat du Mensch geboren
bist / Van eener Jonckvrou dat
is waer / Des freudet sich der
Engelen schaer / Kyrieley.

Des eeuwigen Vaders eenig
Kindt / Men nu in der kybbe vint
In onse arme vleysch und bloed /

8 D. M. Luther.

Verkljdet sich dat eeuwige goet/
Kyrieley.

Die alle Weerlts kerts niet
besloot. Die licht nu in Marien
schoot / Hy is een Kind' ga wor-
den kleyn / Die alle dinck erholt
alleen / Kyrieley.

Dat eeuwige licht gaet daer-
hen in / Het geest der weert een-
pen schyn / Het luchtet midden
in der nacht / Geest ons des lich-
tes kinder macht / Kyrieley.

De Soon des Vaders Godt
van aert / Een gast in der werelt
waert / Und voert ons upt den
jammerdael / Hy maecht ons er-
ben in sijn Zael / Kyrieley.

Hy is op Erden komen arm /
Dat hy sich onser erbarm / End'
in den Hemel maecke ryck / End'
sijnen lieben Engelen g'ryck /
Kyrieley.

Dat alles heeft hy ongedack /
Sijn groote liefde te wijen ack /
Des freuwet sich alle Christen-
heyt / Und danckn hem des in
euwigheyt / Kyrieley.

Geeftelijcke Lieden. 9

Dat Gloria in excelsis
D E O,

Alleyn Godt in der Hoogt^e 3^m
Eer / Uud danck vooz ijne
guade / Daerom^e dat nu und
nummermeer / Ons roeren kan
geen schade / Een welgevall'^e
Godt aen ons haet / Du is groot
bzeed' sunder onder-laet / Al^e
Opauſſchap is ten eynde.

Op loven / p^rijſ'n / aen-beden
dy / Vooz dyne eer wy dancken /
Dat du Godt Vader eeuwich-
lyck / Begeerſt ſouder all' wan-
ken Gants ongemeten is dyne
mache / Doozt geſchledt wat dyn
Will heeft gedacht / Wel ons des
ſynen Heeren.

O Jezu Chriſt / Soon inges
hoorn / Dynes Hemelſchen Vas-
ders / Verſoener des die waarn
verloorn / Du stiller onles hater
lam Godes / Heplige Heer und
Godt / Bin aen de veed in onſer
noot / Gebatm dy ouſer armen.

O Hepl'ge Geiſt / du grooſte
goet / Du allerhepliacmiſte Trooſ-

W 5 ſte

76 D. M. Luther.

ker / Dooz duppels gewelt boozt
aen behoet / Die Iesus Christus
erlöset / Dooz g'sote Marter und
bitteren doodt / Af wend' al onsen
jammer und nood / Daer toe wy
ons verlaten.

Op het Paesch - Feest.

Van de Opstandinge onzes
Heeren Jesu Christo.

Christi lach in doodes banden /
Dooz onse sonden gegeven :
Hy is weder erstanden /
Und heeft ons bracht dat leven /
Dies sonden wy bzolijck zyn /
Godt loben en dancken sijn /
End' singen Alleluja 2 Alleluja.

Den doot niemant bedwingen
kond / By allen Menschen kin-
d'ren / Dat maectet aller onser
sond' / Geen onschult was te vin-
den / Daer van quam de dood soo
baldt / Und nam over ons al ge-
waldt / Hieldt ons in sijn rijcks
gevangen / Alleluja.

Iesus Christus waare Godts
Zoon / in onser plaetse gekoo-
men /

Geestelijcke Liedten. 11

men / Ende heeft de zonden afge-
daen / Daer niet den Doot gena-
men / Al zijn recht en zijn gewalt /
Daer blijft niet dan doodes-ge-
stalt / Den prikkel heeft hy verlos-
ren / Alleluja.

't Was eenen wonderlijken
strid / Daer de Doot bevocht
't Leven / 't Leven hielt victorie
wilt / 't Verslond den doot daer
neben / De Schrift die heeft ver-
kondet dat / Woedat d' een doot
d' ander at / Een spot is de doot
geworden / Alleluja.

Dit is het rechte Paesche-
Lans-
soet / Dat Gods-geest upt gena-
den / Het welk is aen 't kruys
(ons te goet) In heeter liefde ges-
chaden: Zijn bloet dat tekent onse
deur / 't Gelove houdt den doot
deur / De wozger kan hem niet
schaden / Alleluja.

Sus viereu wy dees hoogen
Feest / Met 's herten vreugde
aendachtig / Dat ons de heer
verschijne meest / Hy is selfs de
Sonn'machtig / Die door sner
genaden glans / verlichtet onse
herten.

17 D. M. Luther.

herten gants / de sonden nacht
is vergangen / Alleluja.

Wy Eeten ende leven wel /
In rechten Ooster-bladen ;
Den ouden Suppeeg niet in selz
By het woort der genaden :
Christus wil zyn de ipse reyn /
En doeden en se Ziel alleyn /
't Geloove wil geen ander leven /
Alleluja.

De Lof-zang van de
Opstaadinge JESU
CHRISTI.

Christus is Op-gestanden /
Van der Warter alle ;
Des sullen wy alle vrolyck zyn /
Christus is onser Ooster syn /
Kyrieleyz.

Waer hy niet erstanden /
De werelt waer al vergangen /
Dewyl hy Op-erstanden ist /
Loven wy de Vader Zeeu Christ /
Kyrieleyz.

Alleluja / Alleluja / Alleluja /
Dies sullet gy alle vrolyck zyn /
Christus is onse Trooster syn /
Kyrieleyz. Een

Geestelijcke Liedern. 13

Een Lof-zangh, op dat
Ooster Feest.

Iesus Christus onse Heplant /
Die den doodt overwant /
Ja op-erstanden /
Die sonden nam hy gebangen /
K. zielepson.

Die sonder sonde was geborn /
Zoeg voor ons Godes toorn /
Heest ons versoenet
Dat ons Gode ihu hulp gunnet /
K. zielepson.

Woot. Soudt Cuppel Levens
en Genaed / Op alles in handen
haet / Hy kan ercedden /
Alle die tot hem treden.
K. zielepson.

Op het Pinxter-Feest

De Lof-zangh, Nu bidden
wy den Heylligen Geest.

Nu bidden wy den Heylligen
Geest. Om den rechtin-Ge-
loofde aller meest. Dat hy ons be-
hoede aen onsen ende. Als wy
heen-baren upt de en elende /
K. zieleps.

12

De

Du werdes licht gif ons d'jn new
schijn / Leer ons Jesum Chri-
stum kennen alleyn / dat wy by
hem blyden / Den trouwen Hef-
lant / die ons brocht heeft tot den
rechten Vaderlant / Kyrieleys.

Du Soete Liefde schenk ons
dijne gunst / Laet ons ontfangen
der liefde Bynst / Dat wy ons
van hertē malkander lieben / End
in vreed' op eenen sinne blyden /
Kyrieleys.

Du hoogste Trooster in aller
noodt / Helpt dat wy niet vresen
sehande nochte doodt / dat in ons
de sinnen niet vertsagen / Als de
Spandt dat levent wert verkla-
gen / Kyrieleys.

Een G R A T I A S ofte
Denck-zegginge.

O God wy danken d'jner goet /
Dooz Christum onsen Heere /
Dooz dijne weldaet overbloet /
Dooz welck du depst erneeren /
Al wat den adem opt gewaen /
Hefstu den nootd'rust laten haen /
Op geschied lof prijs en eere.

Alz

Geestelijke Liedten. 15.

Als du nu Heer gespijlet hast /
Dat lichaem t welk verderbet /
So laet de Ziel ook sijn dijn gast /
Die dooz dy nimmer sterbet /
A heylsaem woort haer spijse zp /
Tot sy ook gants erlangen dy /
In eeuwigheit vertrouwen.

Lof / eer en danck tot aller tijt
Zp de Vader daer boden /
Die ons de zonden maket quijt /
Dooz dat du giffst te geloven /
In dijnen Een-geboren Soon /
Op dat wy u als kind're schoon /
Op eeuwigh prijzen. Amen.

Eer zp den Vader en den Zoon /
En ook den Heyl'gen Geeste /
So geweest is van anvank schon
Ende Eeuwigh aldermeeste /
Hy helpt ons wand'le t'aller tijt /
Dat wy de zonden worden quijt /
Wie dat begeert spreek / Amen.

Een Geestelijck Morgen-
Gezangh.

Uyt mijnes herten gronde /
Seg ik u lof ende danck /
In desen Morgen-stonde /
Daer toe mijn leven lanck /

Heer

Heer Godt in dynen Thron /
 U te prijzen en te eeren /
 Dooz Christum onsen Heeren /
 Onn Een-gebooren Soon.

Dat gy my upt genaden /
 In desen voorgangen nacht /
 Do z g'vaer end' allen schade /
 Behoet heb dooz u macht z
 Ick bidd' gormoed'lyck nu /
 Wilt myne sonden vergeben /
 Daer mede in dit leven /
 Ick hebb' vertooynt u.

Wilt my oock : Heer behoeden /
 Upt genaden desen dach /
 Dooz's Duyvels list end' woeden /
 Dooz sonden end' haer plaegh /
 Dooz Duyr end' Waters-noodt /
 Dooz armoet end' dooz' schanden /
 Dooz ketten end' dooz' banden /
 Dooz een boos' saelien doodt.

Mijn lijf en oock mijn ziele /
 Mijn Goet / Cer / Wyf en kind /
 In u handt ik bevele /
 Daer toemijn Dups gesint :
 't Is u geelchenck end' gaef /
 Mijn Ouders end' Derwanten /
 Broeders / Sisters en bekanten /
 End' al myn ander haef.

✠ Dups

Geestelijcke Liedten. 17

Heyligh Engel blyve /
End' wycke niet van kant /
Den Satan te verdryven /
Dat de boose Opandt /
In desen Jammer-dael /
Sijn stucken aen my niet proebet /
Lijf end' Ziele niet bedroebet /
Noch brenghe in ongebet.

Godt beveel ik mijn saken /
Die alle diuck vermacht /
Hy sal het ook wel maken /
Soo't hem gevallen macht /
Op hem heb ick gewaeght /
Mijn lief / mijn ziel ende leven /
Heb 'k Godt den Heer gegeven /
Hy maecht soo't hem behaeght.

Daer op soo spreek ick Amen /
End' ruyssele daer niet aen /
Godt sal het al te samen /
Nem wel behagen laen.
Dies streck ick vpt mijn handt /
Dat aen het werck met bzeugden /
Dat Godt my heeft bescheyden /
In mijn beroep end stant.

Geestelijck Bruydt-Liedt.

Hoe schoon lichtet de morgen
ster / Volg'nade end' waer-
heyt.

hept van den Heer / Van Jesse
 Her gesprooten / Op Soon Da-
 vids / Stam Jacobs brom /
 Mijn Koningh end' mijn Brop-
 degom / Zyt in mijn hert gefloo-
 ten: Lieflijk / Vrientlyk / Schoon
 en heerlijk / Groot en Eerlyck-
 Ryck van geben / Hoogh end'
 seer prachtigh verheben.

Op mijn peerie / op waerde
 Kroon / Op zyt Godts en Ma-
 rien Soon / Een Koningh hoogh
 gebooren: Mijn hert noemt u een
 Lelium / Welck is u Euan-
 gelium / End' hantich upt-verkoo-
 ren / Op mijn Bloemlyjn: Ho-
 sianna / Hemelsch Manna / Dat
 wy eeten / Dijn en hantich niet
 vergeeten.

Giet en ontsteekt in't herte
 mijn / Op helle Jaspys und Ro-
 byn / Uwer liefde vuyr vlamme /
 End' verhengt my / dat ick doch
 blijf / Een levende Ribb' aen uw
 Lijf / In u des levents flamme
 Rae dy is my / Gratiose / Hemels
 Rose / kranck van sinerte / Dooz
 Liefde gewont in mijn herte.

Van

Geestelijcke Liedten. 19

Van Godt komt my een vreug-
den schijn / Wanneer gy met u
oogshens sijn / My vriend'lijck
doet aenblijcken / O Heere Jesu
mijn hooghste goet / U Woort /
u Geest / u Lijf end' Bloet / My
inwendigh verquicken / Neemt
my / Tot dy / In u armen / dat ik
warme / Woord' van genaden /
Op u Woort kom ick geladen.

Heer Godt Vader mijn stercke
Heit / Gy hebt my eeuwich voor
de Weldt / In uwen Soon be-
minnet ; U Soon heeft my hem
selfs verlooft / Ick sijn Bruyt /
hy mijn schat en hoeft / Ben wel
tot hen gesinnet / Wel aen / Wel
aen's Hemels leven / sal hy geven /
My daer boden / Eeuwich sal
mijn hert hem loben.

Dwinght de Snaren en Ci-
thara En laet de lieflijck' Mu-
sica Ter vrenden geluyt geben /
Dat ick mooge met Jesu sijn /
Die Alderschoonste Bruyd' gona
mijn / In stadig' liefde leedens
Singet / springet / Jubileeret /
Triumpheeret / danckt den
Heere /

Heere / Groot is de Koning der
Eere.

Hse verblij: hem mijn hert al;
soo Dat mijn Schat is dat W
end' o 't Begin ende dat Epi
de: Op sal my doch tot Synen
prij's / Opnemen in het Para
dys Dies ik my tot hem wen
de; Amen / Amen / Komt ghy
schoone / D'leugden - kroone /
Beydt niet lange, d'ghs verwacht
ich met verlangen.

Dat Gulden A, B, C.

A.

Alleen op Godt u Hooye bout/
Op Menschen woorden niet
betrouwt / Die wankelbaer sijn als
de windt / Waer in men geen ge
wisheyt vindt.

B. Bewaer dijn Eer/hoed dy
voor schandt / Want dat is 't al
derhoogste pant / Die sich daer
eenmael in versiet / Is al sijn le
ven min als niet.

C. Clapt wepnigh maer aens
hooyt vry veel / Soo schout ghy
twisten en brackel: Het swijgen
bycjt.

broecht noyt mensch in noodt /
 Deel spreken meenigh in de
 doodt.

D. Dijn meerd'cen wijckt be-
 wijst hem eer / Op dat sijn groot-
 heyt op niet deer: Dijn miad'cen
 doet weer last noch leed / So leeft
 gy steets in rust en vreed'.

E En weest niets groots ver-
 heff' op niet / Als Godt u met veel
 schats versiet: 't Geluk is wan-
 kel't houdt geen stal / End' ho-
 daerdp gaet voor den val.

F. Froom weest en trou / dat
 d' eere op / Meer als al't goet be-
 haeghlyck is: want gelt en goet
 u haest ontgilt / Daer vroomheit
 loflijck blijft altydt.

G. Sedenckt den armen weest
 niet wreet / Op dat u Godt niet
 weer vergeet / Belijck hy deed'
 de Rijke-man / Neemt daer een
 goet exempel an.

H. Heest jemant u veel gonst
 betoont? Diet dat ghy gonstigh
 dat beloont / Want daer is in des
 Werelt grens / Diet moder als
 d' ondanckb're Mens.

I. In

I. In uwe Jonge stercke tijt/
Weest kloeck en arbept steedts
met vlyt: Want wort gy out en
grys van haer/ Dan sal d'arbept
ballen swaer.

K Komt iemandt u aenbrengen
pet/ Dat sult gy straks gelooven
niet: Want licht geloost/ brocht
menig tot sijn eygen val/ en jeder
spot.

L Leest in boozspoedigheid met
maet/ En stelt althijt soo kleyn
u staet/ Dat als u't ongeluck hin-
der doet/ Op die dan niet mind' re-
moet.

M Matigt u tooren/ Mijdt de
wraeck verstoort u omi geen kleyn-
ne saeck/ Want toorn soo 's Mens-
schen oordeel schent, men naa recht
door onrecht kent.

N. Na wyshept tracht/ Die
konsten eert/ En wat gy niet en
weet dat leert: Want konst en
Wetenschap blyft staen/ Als al u
goederen vergaen.

O. Of jemant u een klagt aen-
bracht/ Sijn klagt niet strax
waerachtigh acht; Maer d'an-
der

Der zjnde ook verhoort / Eer gy
baert met het oordeel voort.

P. Pzacht hovaerdyp en groot-
sichepdt / Des Werelts kind'ren
meest verleydt : Verhalven mjd't
die als een Pest / Hout middel-
maet soo doet gy best.

Q Quaedt van geen Menschen
spreekt nog denckt / U naesten
in sijn eer niet kzenckt / Want die
wat hy wil spreekt of doet / Sijn
oer wil oock vaeck hooren moet.

R. Roept Godt upt gantscher
herten aen / Als gy met droefheyt
zijt belaeen : Alle and're menschen
hulpe schout / Want Godt helpt
die op hem betrouet.

S. Siet voor by / het bedroggh
is groot / Voor licht betrouw
word' menigh bloot : Het heet nu
in des Werelts gebouw / vertrout
niemandt / maer weest selfs
trouw.

T. Treckt u niet aen wat elck
een seght / Maer doet 't geen bil-
lijck is en recht : Want men seer
selden jemandt raecht / Die 't alles
man te passe maecht.

[V. Ders

24 Dat Gulden A. B. C.

V. Verlaet u op geen Hertſche ſchat / Want het is al berganche-
lyck wat : De werelt heeft dus
u verkloecht / En 't Eeuwigh
voorz het tydtlyck ſoeckt.

W. Wanneer der ſomant u ver-
beelt / Met ſchelden niet weerom
krackelt : Maer ſwijgt / En
denckt het myn niet treft / Of
ſoo een Hondt wat leyt en keft.

X. Epreſlich geen gekyſ vangt
aen / Want 't ſal u ſelfs het mee-
ſte ſchaen ; En dat meer is u boo-
ſen aert / Op daer volkomen mee
verklaert.

Y. Neder een geeft ſich bzoeg-
tot Godt / En ſtel' ihn beter-
ſchap niet tot / Het end' ſyns le-
bens upt want daer / In ſpade
roulepd't groot gevaer.

Z. Zoo gy jet daer / bedenckt
het end / Op dae gy ſchouwen
mooght ellend / Want voor ge-
daen en nae vedocht / Heeft mee-
nig in verdriet gebrocht.

E B A D C.

Wittenberg
Stoſtochenburg

